

УДК 336.1, 336.5, 352

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2\(30\)-783-795](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2(30)-783-795)

Грубляк Оксана Михайлівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, 58012, тел.: (050) 506-65-60, <https://orcid.org/0000-0002-7198-9747>

Жаворонок Артур Віталійович кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вулиця Коцюбинського, 2, м. Чернівці, 58012, тел.: (050) 169-82-81, <https://orcid.org/0000-0001-9274-8240>

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Розкрито суть та проблеми фінансування системи надання соціальних послуг в Україні в умовах децентралізації. Досліджено, що джерелами фінансування соціальних послуг є кошти державного та місцевих бюджетів, плата отримувачів соціальних послуг, кошти благодійних організацій та установ. Соціальні послуги в сучасних умовах можуть надаватись на основні конкурентних та неконкурентних механізмів. Визначено особливу роль методів надання соціальних послуг на основні конкурентних механізмів, а саме соціального замовлення, конкурсів серед надавачів соціальних послуг, програм «Гроші за клієнтом», державно-приватного партнерства. Виявлено особливості фінансування соціальних послуг до та після початку воєнного стану в Україні. Проаналізовано видатки місцевого бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення територіальної громади, яка стала базовим органом надання соціальних послуг безпосередньо їх отримувачу у результаті фінансової децентралізації. Показано, що зростання попиту на соціальні послуги не відповідає фінансовим можливостям бюджетів місцевого самоврядування, а їх номінальне збільшення не завжди означає поліпшення якості соціальних послуг для населення. Серед проблем фінансування соціальних послуг у результаті дослідження визначено: проблема забезпечення необхідної якості послуг; недосконалі механізми фінансування соціальних послуг; нераціональна мережа бюджетних закладів, що надають соціальні послуги; неефективне використання бюджетних коштів. Окреслено напрями удосконалення фінансування соціальних послуг. Серед заходів, здатних поліпшити процес фінансування соціальних послуг, визначено такі: розвиток конкурентних механізмів надання соціальних послуг; демонополізація ринку соціальних

послуг і впровадження ефективних механізмів підтримки громадських організацій у частині надання соціальних послуг на місцевому рівні; перехід від фінансування бюджетних установ до фінансування отримувачів соціальних послуг; визначення чіткого обов'язкового переліку базових соціальних послуг і кола осіб, на яких вони поширюються.

Ключові слова: соціальні послуги, соціальна сфера, якість соціальних послуг, надавачі соціальних послуг, фінансування соціальних послуг, децентралізація.

Hrubliak Oksana Mykhaylivna Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Credit, Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University, 2 Kotsyubinsky St., Chernivtsi, 58012, tel: (050) 506-65-60, <https://orcid.org/0000-0002-7198-9747>

Zhavoronok Artur Vitaliyovych Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Credit, Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, 2 Kotsyubynskoho St., Chernivtsi, 58012, tel: (050) 169-82-81, <http://orcid.org/0000-0001-9274-8240>

FEATURES OF THE FINANCING OF SOCIAL SERVICES UNDER THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION

Abstract. The essence and problems of financing the system of social services in Ukraine in the context of decentralization are revealed. It has been studied that the sources of funding of social services are the funds of the state and local budgets, the fees of recipients of social services, funds of charitable organizations and institutions. Social services in modern conditions can be provided on the basis of competitive and non-competitive mechanisms. The special role of the methods of providing social services on the main competitive mechanisms, namely social ordering, contests among social service providers, "Money for the client" programs, public-private partnership is determined. The peculiarities of the financing of social services before and after the start of martial law in Ukraine were revealed. The article analyzes the local budget expenditures on social protection and social security of the territorial community, which has become the basic body for providing social services directly to their recipients as a result of financial decentralization. It is shown that the growth in demand for social services does not correspond to the financial capabilities of local self-government budgets, and their nominal increase does not always mean an improvement in the quality of social services for the population. Among the problems of financing social services the research identified: the problem of ensuring the necessary quality of services; imperfect mechanisms for financing social services; irrational network of budget institutions providing social services; inefficient use of budget funds. Directions for improvement of financing

of social services are outlined. Among the measures capable of improving the process of financing social services, the following are identified: development of competitive mechanisms for the provision of social services; demonopolization of the market of social services and implementation of effective mechanisms of support of public organizations in the provision of social services at the local level; transition from funding of budgetary institutions to funding of recipients of social services; definition of a clear mandatory list of basic social services and the circle of persons to whom they apply.

Key words: social services, social sphere, quality of social services, providers of social services, financing of social services, decentralization.

Постановка проблеми. Соціальні послуги надзвичайно актуальні практично для кожного громадянина. Своєчасне надання соціальних послуг може запобігти більш серйозним проблемам для особи чи родини в майбутньому. Забезпечення адекватної підтримки з боку органів влади соціально вразливих категорій громадян потребує постійного вдосконалення процесу планування та фінансування видатків на соціальні послуги, особливо в умовах децентралізації. Таким чином, важливого значення набуває побудова дієвої системи надання соціальних послуг і, особливо, на рівні окремої територіальної громади, яка повинна створити всі необхідні умови для доступного, рівноправного та ефективного надання таких послуг усім мешканцям громади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробка системи фінансування соціальних послуг є актуальним напрямом наукових досліджень науковців та практиків. Незважаючи на недостатньо широке висвітлення в науковій літературі проблем, пов'язаних із фінансуванням соціальних послуг, у дослідженні було опрацьовано роботи Слухая С. В. [1], Степанової О. В. [2], Кравченко М. [3], Пігуль Н., Лютої О., Бойко А. [4], Біленчука П. Д., Кравченко В. В., Підмогильного М. В. [5]. Особливості формування соціального замовлення досліджено у працях Дубич К.В. [6]. Особливості державно-приватне партнерство в соціальній сфері розглянуто у працях Александрової М. М., Довгалюк В. В. [7]. Незважаючи на певну кількість досліджень та прийнятих нормативно-правових актів у соціальній сфері, вітчизняна система надання та фінансування соціальних послуг для людей, які перебувають у складних життєвих обставинах, перебуває на стадії розвитку.

Метою статті є аналіз проблем фінансування системи надання соціальних послуг і формування напрямів їх вирішення в умовах змін фінансової системи України та децентралізації.

Виклад основного матеріалу. У процесі децентралізації бюджетної системи повноваження з надання соціальних послуг населенню передано з центрального на місцевий рівень, тобто територіальним громадам, з метою максимального наближення надавачів та отримувачів базових соціальних послуг. Такі повноваження визначаються як власні повноваження територіальних громад. Відповідно кожна територіальна громада зобов'язана

надавати базові соціальні послуги. З набуттям чинності нової редакції Закону України «Про соціальні послуги» [8] з 1 січня 2020 року сформульована система соціальних послуг, перелік її учасників, етапи визначення потреб, планування, організація та фінансування соціальних послуг. Водночас кожна соціальна послуга має відповідати відповідному соціальному стандарту, який затверджується Міністерством соціальної політики України.

Фінансування соціальних послуг здійснюється коштом таких джерел:

1. Коштів державного бюджету, за рахунок якого фінансуються суб'єкти, що надають соціальні послуги, які перебувають у державній власності й підпорядковані центральним органам виконавчої влади; шляхом надання відповідних субвенцій місцевому бюджету.

2. Коштів місцевих бюджетів: надання базових соціальних послуг для жителів відповідної територіальної громади; крім того, територіальні громади, що знаходяться у межах адміністративно-територіальної одиниці (до прикладу, району), можуть здійснювати спільне фінансування певних соціальних послуг у рамках співробітництва таких територіальних громад. Відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад»: «співробітництво територіальних громад – відносини між двома або більше територіальними громадами, що здійснюються на договірних засадах з метою забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей, ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень» [9]. За рахунок бюджетних коштів місцевого бюджету повністю фінансуються такі соціальні послуги, як інформування, представництво інтересів, консультування, переклад жестовою мовою, надання притулку, а також соціальні послуги, що надаються екстрено (кризово) всім категоріям громадян; а також всі послуги отримувачам соціальних послуг, що мають дохід менше ніж два прожиткових мінімуми для відповідної категорії осіб. Крім того, отримувачі соціальних послуг можуть бути звільнені від оплати за соціальні послуги за рахунок бюджетних коштів на підставі рішення уповноваженого органу про надання послуг.

3. Орган місцевого самоврядування може також фінансувати надання соціальної послуги отримувачам з установленням диференційованої плати за послугу отримувача соціальних послуг залежно від його доходу. Такими отримувачами соціальних послуг є особи, що мають середньомісячний сукупний дохід більше ніж два прожиткові мінімуми, але цей дохід не перевищує чотири прожиткові мінімуми для відповідної категорії осіб.

4. Соціальні послуги можуть надаватися отримувачам коштом отримувача соціальних послуг або третіх осіб. Коштом отримувача надаються соціальні послуги особам, середньомісячний сукупний дохід яких перевищує чотири прожиткові мінімуми для відповідної категорії осіб та особам, які отримують соціальні послуги понад обсяги, визначені державним соціальним стандартом.

5. Місцеве самоврядування при здійсненні повноважень щодо надання соціальних послуг у громаді може також залучати кошти з інших джерел, якими можуть бути кошти благодійників, меценатів та інших суб'єктів. У разі участі у наданні соціальних послуг надавачами соціальних послуг недержавного сектору оплата соціальних послуг, які належать до базових соціальних послуг здійснюється шляхом компенсації надавачам вартості цих послуг.

Мережа бюджетних соціальних закладів в Україні створювалася за умов старої радянської системи, в основі якої були закладені ідеї колективного виховання та захисту. Формування мережі бюджетних соціальних закладів відбувається централізовано, стандартно, без визначення потреб населення відповідного регіону, види та обсяг соціальних послуг переважно орієнтувались на фінансові можливості місцевого бюджету, а не на потреби населення. Це свідчить здебільшого про неефективну систему фінансового забезпечення надання соціальних послуг. Тому на разі важливим є розвиток недержавної, небюджетної системи надавачів соціальних послуг, які будуть економно та ефективно витрачати кошти, а орган місцевого самоврядування повинен забезпечити постійний контроль та моніторинг якості таких послуг. Тобто, засади функціонування сучасної системи надання соціальних послуг передбачають створення ринку соціальних послуг та демонополізацію діючої мережі. Рішення про вибір способу організації надання та фінансування соціальних послуг – чи це шляхом створення комунальних установ, чи замовлення у недержавних суб'єктів – залишається за місцевими органами влади.

З огляду на це організація фінансування надання соціальних послуг може здійснюватися шляхом конкурентних та неконкурентних механізмів (рис. 1).

Неконкурентні механізми	Конкурентні механізми
<ul style="list-style-type: none">• Утримання комунальних установ• Фінансова підтримка громадських організацій	<ul style="list-style-type: none">• Соціальне замовлення• Конкурси соціальних проектів та програм• «Гроші за клієнтом»• Державне-приватне партнерство

Рис. 1 Механізми організації надання та фінансування соціальних послуг

Соціальне замовлення є способом регулювання діяльності щодо надання соціальних послуг недержавним надавачем, однак за рахунок бюджетних коштів. Соціальне замовлення є конкурентним механізмом, оскільки надавач соціальної послуги обирається на конкурсних засадах (оцінювання потенційного надавача та його пропозиції щодо соціальної послуги здійснюється на основі рейтингу).

Порядок надання соціальних послуг надавачем шляхом соціального замовлення [10] здійснюється через компенсацію надавачам соціальних послуг вартості наданих ними соціальних послуг.

Етапи формування та виконання соціального замовлення представлено на рис. 2.

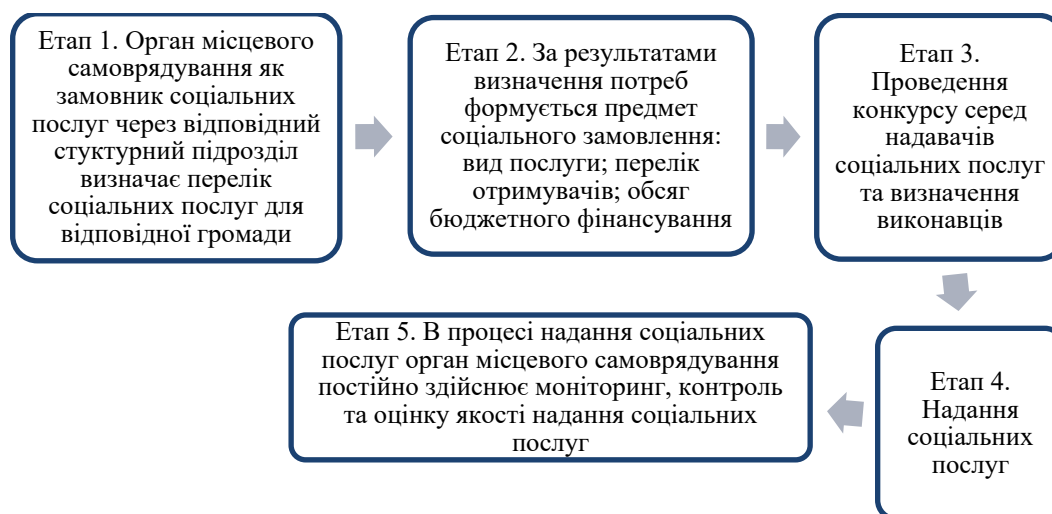

Рис. 2 Етапи формування та виконання соціального замовлення

Конкурс соціальних проєктів та програм відбувається шляхом проведення конкурсу проєктів, програм, заходів, які пропонуються інститутами громадянського суспільства і для реалізації яких передбачена фінансова підтримка у місцевому бюджеті [11]. Організатором конкурсу є органи місцевої влади через структурні підрозділи, що є головними розпорядниками бюджетних коштів та відповідальними виконавцями відповідних бюджетних програм у сфері надання соціальних послуг.

Важливою особливістю конкурсу є застосування програмного модуля «Конкурси проєктів інститутів громадянського суспільства» для визначення переможців конкурсу, який є частиною онлайн-платформи через яку взаємодіють органи місцевої влади з інститутами громадянського суспільства (програмний модуль «Е-Конкурси») [12].

Перехід до системи фінансування соціальних послуг «Гроші за клієнтом» передбачає те, що суми соціальних допомог, доплат, субсидій з бюджету надходять на спеціальний рахунок отримувача соціальних послуг, а сам отримувач вибирає соціальну службу, громадську чи комерційну організацію, у якій може найякісніше, на його погляд, отримувати соціальне обслуговування.

Надання соціальних послуг сьогодні є однією зі сфер державно-приватного партнерства (ДПП). Організаційно-правові засади та принципи взаємодії державних партнерів в особі органів державної чи місцевої влади, з однієї сторони, та приватних партнерів в особі соціальних установ, закладів, з іншої сторони, визначені у законодавстві України [13]. Сприяння державою розвитку механізмів ДПП спрямоване на подолання негативних тенденцій у соціальній сфері – низької якості соціальних послуг та низької доступності для

отримувачів – та включення до програм соціально-економічного розвитку держави чи регіону.

Станом на 01.01.2023 року за даними державних та місцевих органів виконавчої влади в Україні на умовах ДПП укладено 193 договори про ДПП, з яких реалізується 18 договорів, 162 договори не реалізується, 13 призупинені у зв'язку зі збройною агресією російської федерації.

Аналіз сфер застосування ДПП показав, що договори укладено в таких галузях:

- виробництво, транспортування і постачання тепла – 5 од;
- очищення та розподілення води – 5 од.;
- оброблення відходів – 1 од.;
- охорона здоров'я – 2 од.;
- у сфері туризму, культури та спорту – 2 од.;
- інші сфери – 3 од. [14].

В Україні галузі соціальної сфери, в першу чергу, соціального захисту, охорони здоров'я, освіти й культури не поширений такий механізм надання соціальних послуг. Вітчизняний досвід ДПП у соціальному секторі досить обмежений.

Сучасна вітчизняна практика партнерства держави та приватного сектору здебільшого обмежується інвестиційними контрактами. Наприклад, за право будівництва власної комерційної нерухомості як додаткову винагороду приватний забудовник може взяти на себе зобов'язання побудувати або модернізувати окремі об'єкти соціальної сфери, які належать або належатимуть державній чи муніципальній владі. Однак ця практика є успішною у великих містах, де приватний інвестор має можливість швидко компенсувати свої інвестиційні витрати шляхом продажу чи експлуатації своєї комерційної нерухомості. В малих містах і селищах в умовах низької ділової активності ця схема залучення соціальних інвестицій має досить обмежені можливості і не працює.

Яскравим прикладом розвитку конкурентних механізмів надання та фінансування соціальних послуг стало фінансування соціальних послуг, що надаються особам із числа внутрішньо переміщених осіб під час дії воєнного стану в Україні [15]. Так, Урядом затверджено порядок фінансування таких соціальних послуг та визначено, що фінансування соціальних послуг здійснюється шляхом:

- компенсації надавачам таких соціальних послуг витрат, які є складовими соціальних послуг: на оплату комунальних послуг, облаштування місць для проживання внутрішньо переміщених осіб, забезпечення їх продуктами харчування, взуттям, засобами гігієни, одягом, предметами першої необхідності, оплати праці працівників, які обслуговують отримувачів соціальних послуг;

- зарахування коштів допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам на рахунок закладу як компенсації за надані соціальні послуги;

- надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб [16], надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам [17].

Аналізуючи джерела і структуру фінансових ресурсів місцевих бюджетів та принципи формування дохідної частини місцевих бюджетів, лише економічно успішна і приваблива територіальна громада спроможна профінансувати надання повного спектра базових соціальних послуг в належний спосіб. Проте саме для економічно депресивних, проблемних територіальних громад характерним є підвищена необхідність та наявність ризиків потрапляння населення в складні життєві обставини і фактичне перебування більшої кількості мешканців в цих обставинах (в першу чергу, через обмежені можливості працевлаштування та особистої реалізації громадян громади).

Для прикладу проаналізуємо бюджет Хотинської міської громади за 2020 – 2022 роки та визначимо можливості щодо забезпечення надання повного спектра базових соціальних послуг.

Таблиця 1.

Основні показники бюджету Хотинської міської територіальної громади за 2020 – 2022 роки, тис грн

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Доходи без урахування міжбюджетних трансфертів	58775,7	85772,2	105263,2
Доходи з урахування міжбюджетних трансфертів з державного бюджету	92688,2	170331,7	173287,4
Надходження трансфертів з інших місцевих бюджетів	19048,2	19004,2	9001,3
Видатки, в тому числі на:	100344,2	193640,0	181070,6
Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення, з них:	212,5	9833,4	11324,7
Забезпечення соціальними послугами за місцем проживання громадян, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	0,0	4038,3	4449,5
Створення та забезпечення діяльності спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі	0,0	5375,6	0,0
Оздоровлення та відпочинок дітей	0,0	160,8	0,0
Організація та проведення громадських робіт	39,4	0,0	0,0
Видатки, пов'язані з наданням підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку із введенням воєнного стану	0,0	0,0	64770,0
Питома вага видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення у загальній сумі видатків, %	0,2	5,1	6,2

Характеризуючи місцевий бюджет громади можна побачити, що бюджет забезпечений власними ресурсами на 60 %, решта ресурсів – це базова дотація та, в основному, освітня субвенція. Характеризуючи видаткову частину бюджету, видно, що видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення (основа видатків на базові соціальні послуги) становлять 0,2 % у 2020 році, у 2021 році – 5,1 % від загальної суми за рахунок запровадження нових бюджетних програм: створення та забезпечення діяльності спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі (5375,6 тис. грн); забезпечення соціальними послугами за місцем проживання громадян, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю (4038,3 тис. грн); оздоровлення та відпочинок дітей (160,8 тис. грн). Однак уже у 2023 році дві з цих програм не фінансувались. Зростання обсягу та питомої ваги видатків місцевого бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення у 2023 році спричинено фінансуванням видатків, що пов'язані з наданням підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку із введенням воєнного стану.

Тобто на сьогодні цим органом місцевої влади фактично забезпечено надання тільки соціальної послуги громадян, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю, інші соціальні послуги хоч і були запроваджені та не профінансовані у 2023 році.

Таким чином, населені пункти, що потребують більших бюджетних асигнувань на соціальні послуги, якраз не спроможні їх забезпечити. Крім того, місцеві видатки здебільшого покривають витрати на заробітну плату соціальних працівників, а недержавні надавачі послуг в більшості випадків доступу до фінансування з місцевого бюджету не мають. Це створює значну нерівність в доступі до соціальних послуг, незважаючи на задекларовані принципи в законодавстві.

Позитивним чинником є налагодження співробітництва між територіальними громадами району. Про це свідчать надходження трансфертів з інших місцевих бюджетів до бюджету Хотинської міської територіальної громади. Однак це в основному субвенції у сфері освіти та охорони здоров'я.

Невирішеними залишається ряд питань у сфері фінансування надання соціальних послуг. Важливою проблемою є недофінансування органами місцевого самоврядування соціальних послуг та відсутність відповідальності за це та важелів впливу на них. Наразі не застосовується методика оцінки потреби у соціальних послугах на рівні територіальної громади, на рівні соціального закладу, або така оцінка є неефективною. Також недостатньою мірою проводиться робота щодо виявлення реальних потреб і надання реальної допомоги соціально вразливим громадянам, громадянам похилого віку. Крім того, недоліком сучасної системи надання соціальних послуг є те, що відсутній комплексний підхід до надання всебічної соціальної допомоги

конкретній людині, які б сприяли виведенню людини зі стану складних життєвих обставин.

Висновки. Таким чином, існуюча система надання соціальних послуг залишається віддаленою від реальних потреб конкретної людини, якій необхідний соціальний захист, тому її не можливо вважати ефективною. Місцевий бюджет став основним джерелом фінансування надання базових соціальних послуг у результаті децентралізації влади. Результати дослідження соціальної роботи в територіальній громаді до та під час воєнного стану показали, що видатки місцевого бюджету на соціальний захист склали від 0,2 % у 2020 році до 6,2 % у 2022 році. При цьому, переважна частка соціальних видатків спрямовується на заробітну плату соціальних працівників. Неefективна модель фінансового забезпечення прокує структурну неefективність системи загалом. Попри те, що в рамках децентралізації територіальні громади мають забезпечувати фінансування базових соціальних послуг, більшість комунальної соціальної інфраструктури є застарілою, а праця соціальних працівників є однією з найменш оплачуваних. На ступінь задоволення потреб мешканців у соціальних послугах впливають, в першу чергу, розвиненість соціальної інфраструктури громади, рівень підготовки співробітників соціальних служб, час створення соціальної послуги. Залучення громадою недержавних надавачів соціальних послуг практично не залежать від розміру громади, структури її економіки та демографії, а переважно залежить від активності та компетенцій керівництва громадою. Недержавний сектор надавачів соціальних послуг швидше реагує на зміни в соціальній політиці та потребах людей громади і здатний забезпечити економнішу та еfективнішу роботу з отримувачами послуг. Тому органам місцевого самоврядування необхідно більше використовувати потенціал цього сектору.

Література:

1. Слухай С. В. Фінанси стаціонарних установ: потреба в реформуванні. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2007. №1 (36). С. 64-77.
2. Степанова О. В. Фінансування соціального захисту в умовах децентралізації: зарубіжний досвід та національні реалії. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 22. С. 73–79. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2016/16.pdf.
3. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування в Україні. Муніципальне право. К: Атіка. 2000. 304 с.
4. Кравченко М. Механізми децентралізації соціальних послуг в Україні. *Демократичне врядування*. 2014. Вип. 14. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnyk14/fail/kravchenko.pdf (дата звернення: 09.01.2024).
5. Пігуль Н., Люта О., Бойко А. Фінансове забезпечення соціальної сфери в Україні. *Вісник Національного банку України*. 2015. № 1. С. 30-35.
6. Дубич К.В. Соціальне замовлення - еfективний механізм надання соціальних послуг в Україні. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej17/PDF/14.pdf> (дата звернення: 09.01.2024).

7. Александрова М. М., Довгалюк В.В. Державно-приватне партнерство в соціальній сфері. Електронне фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток». № 8. 2019. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/8_2019/25.pdf. DOI: 10.32702/2307-2156-2019 (дата звернення: 09.01.2024).
8. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 09.01.2024).
9. Про співробітництво територіальних громад: Закон України 17 червня 2014 року № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (дата звернення: 09.01.2024).
10. Деякі питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 450. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2020-%D0%BF#n9> (дата звернення: 09.01.2024).
11. Порядок проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2021 р. № 802. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2011-%D0%BF#n15> (дата звернення: 09.01.2024).
12. Програмний модуль «Е-Конкурси». URL: <https://grants.vzaimo.diiia.gov.ua/> (дата звернення: 09.01.2024).
13. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 року № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (дата звернення: 09.01.2024).
14. Офіційний сайт Міністерства економіки України. Стан здійснення ДПП в Україні. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini&isSpecial=true> (дата звернення: 09.01.2024).
15. Деякі питання фінансування соціальних послуг під час дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях: Постанова Кабінету Міністрів України від 07 липня 2022 № 784. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.01.2024).
16. Порядок надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 331. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.01.2024).
17. Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/709-2023-%D0%BF#n61> (дата звернення: 09.01.2024).

References:

1. Sluhai, S. V. (2007). Finansy statsionarnykh ustanov: potreba v reformuvanni [Finances of stationary institutions: the need for reform]. *Sotsialna polityka i sotsialna robota - Social policy and social work*, №1 (36). 64-77 [in Ukrainian].
2. Stepanova, O.V. (2016). Finansuvannia sotsialnoho zakhystu v umovakh detsentralizatsii: zarubizhnyi dosvid ta natsionalni realii [Financing of social protection in conditions of decentralization: foreign experience and national realities]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience*. № 22. 73-79. Retrieved from: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2016/16.pdf [in Ukrainian].
3. Bilenchuk, P.D., Kravchenko, V.V., Pidmogilnyi, M.V. (2000). *Mistseve samovriaduvannia v Ukraini [Munitsypalne pravo Local self-government in Ukraine]*. Municipal law. Kyiv: Attica [in Ukrainian].
4. Kravchenko, M. (2014). Mekhanizmy detsentralizatsii sotsialnykh posluh v Ukraini [Mechanisms of decentralization of social services in Ukraine]. *Demokratychnе vriaduvannia – Democratic governance*. Issue 14. Retrieved from: http://www.lvivacademy.com/vidavnytstvo_1/visnyk14/fail/kravchenko.pdf [in Ukrainian].

5. Pigul, N., Lyuta, O., Boyko, A. (2015). Finansove zabezpechennia sotsialnoi sfery v Ukraini [Financial support of the social sphere in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy - Bulletin of the National Bank of Ukraine*. № 1. 30-35 [in Ukrainian].

6. Dubych, K.V. Sotsialne zamovlennia - efektyvnyi mekhanizm nadannia sotsialnykh posluh v Ukraini [Social order is an effective mechanism for providing social services in Ukraine]. Retrieved from: <http://academy.gov.ua/ej/ej17/PDF/14.pdf> [in Ukrainian].

7. Aleksandrova, M.M., Dovhalyuk, V.V. (2019). Derzhavno-privatne partnerstvo v sotsialnii sferi [Public-private partnership in the social sphere]. *Elektronne fakhove vydannia «Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok» - Electronic specialist publication "Public administration: improvement and development"*. № 8. Retrieved from: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2019/25.pdf. DOI: 10.32702/2307-2156-2019 [in Ukrainian].

8. Pro sotsialni posluhy: Zakon Ukrainy vid 17 sichnia 2019 roku № 2671-VIII [On social services: The Law of Ukraine from January 17, 2019 № 2671-VIII]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> [in Ukrainian].

9. Pro spivrobitnytstvo terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy 17 chervnia 2014 roku № 1508-VII [On cooperation of territorial communities: The Law of Ukraine from June 17, 2014 № 1508-VII]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> [in Ukrainian].

10. Deiaki pytannia nadannia sotsialnykh posluh shliakhom sotsialnoho zamovlennia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 chervnia 2020 r. № 450 [Some issues of providing social services through social order: The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from June 1, 2020 № 450]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2020-%D0%BF#n9> [in Ukrainian].

11. Poriadok provedennia konkursu z vyznachennia prohram (proektiv, zakhodiv), rozroblyenykh instytutamy hromadianskoho suspilstva, dlia vykonannia (realizatsii) yakykh nadaietsia finansova pidtrymka: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 4 serpnia 2021 r. № 802 [The procedure for conducting a competition to identify programs (projects, activities) developed by civil society institutions, for the implementation (implementation) of which financial support is provided: The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from August 4, 2021 № 802]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2011-%D0%BF#n15> [in Ukrainian].

12. Prohramnyi modul «E-Konkursy» ["E-Competitions" software module]. grants.vzaemo.diia.gov.ua. Retrieved from <https://grants.vzaemo.diia.gov.ua/> [in Ukrainian].

13. Pro derzhavno-privatne partnerstvo: Zakon Ukrainy vid 1 lypnia 2010 roku № 2404-VI [On public-private partnership: The Law of Ukraine from July 1, 2010 № 2404-VI]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> [in Ukrainian].

14. Ofitsiinyi sait Ministerstva ekonomiky Ukrainy. Stan zdiisnennia DPP v Ukraini [Official website of the Ministry of Economy of Ukraine. The status of PPP implementation in Ukraine]. www.me.gov.ua. Retrieved from <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppvUkraini&isSpecial=true> [in Ukrainian].

15. Deiaki pytannia finansuvannia sotsialnykh posluh pid chas dii voiennoho stanu v Ukraini abo okremykh yii mistsevostiakh: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 07 lypnia 2022 № 784 [Some issues of financing social services during martial law in Ukraine or some of its localities: The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from July 7, 2022 № 784]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/784-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

16. Poriadok nadання robotodavtsiu kompensatsii vytrat na oplatu pratsi za pratsevlashtuvannia vnutrishno peremishchenykh osib vnaslidok provedennia boiovykh dii pid chas voiennoho stanu v Ukraini: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20 bereznia 2022 r. № 331 [The procedure for providing the employer with compensation for labor costs for the employment of internally displaced persons as a result of hostilities during martial law in Ukraine: The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from March 20, 2022 № 331]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

17. Poriadok nadання dopomohy na prozhyvannia vnutrishno peremishchenym osobam: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20 bereznia 2022 r. № 332 [The procedure for providing accommodation assistance to internally displaced persons: The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from March 20, 2022 № 332]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/709-2023-%D0%BF#n61> [in Ukrainian].